

ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ШАПОЧКІНА МАРІЯ ВАЛЕРІЇВНА

УДК 342.951: 351.82

**САНКЦІЇ У СТРУКТУРІ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО
РЕЖИМУ ЛІЦЕНЗУВАННЯ**

Спеціальність: 12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпінь - 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України,
Державна фіскальна служба України.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент
Мацелик Тетяна Олександрівна,
Університет державної фіскальної служби України,
завідувач кафедри господарського права і процесу.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Кузьменко Оксана Володимирівна,
Національна академія внутрішніх справ,
завідувач кафедри адміністративного права та процесу;

кандидат юридичних наук
Ковбас Ігор Васильович,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича,
доцент кафедри публічного права.

Захист відбудеться «26» квітня 2017 року о 9⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 в Університеті державної фіскальної служби України за адресою: вул. Садова, 55, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201.

Автореферат розісланий «24» березня 2017 року

В.о. вченого секретаря
спеціалізованої вченої ради

І. В. Чеховська

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні демократичні та глобалізаційні процеси агрегування правових норм різних держав, зумовлюють необхідність розробки теоретичних та практичних засад забезпечення функціонування адміністративно-правового режиму ліцензування в Україні та приведення його у відповідність до вимог Копенгагенських критеріїв – параметрів, яким мають відповідати держави-члени Європейського Союзу.

Своєчасність теми дослідження актуалізується у зв'язку з тим, що однією з необхідних умов успішної євроінтеграції є імплементація європейських принципів ліцензування, визначених в ратифікованій Україною Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, спроба якої здійснена новим Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII (який набрав чинності 29 червня 2015 року).

Проте, станом на вересень 2016 року, постановами Кабінету Міністрів України затверджено лише біля 50 % проектів Ліцензійних умов провадження видів господарської діяльності. Ціль, яка була поставлена владою задля прийняття даного закону, а саме збільшення інвестиційної привабливості, не досягнута. Навіть навпаки, в рейтингу країн за інвестиційною привабливістю BDO International Business Compass (IBC) за 2016 рік, оприлюдненому Гамбурзьким інститутом світової економіки (HWWI) та німецькою аудиторською компанією BDO AG, Україна зайняла 130-те місце, що в порівнянні з попереднім роком гірше аж на 41 сходинку (2015 рік – 89 місце; 2014 рік – 110 місце) із 174 країн. Серед сусідів України по рейтингу – Алжир (129 місце) та Ірак (131 місце).

Тенденцію погіршення інвестиційної привабливості країни необхідно долати рішучими реформами, спрямованими на детінізацію економіки, сприяння зростанню валового внутрішнього продукту (ВВП), формування сприятливого регулятивного середовища, зокрема затвердження зрозумілих, прозорих та чітких ліцензійних умов, визначення чітких критеріїв за яких вид господарської діяльності потребує ліцензування, існування ефективних санкцій у адміністративно-правовому режимі ліцензування.

Саме тому вдосконалення правового й організаційного забезпечення застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування в Україні на сьогодні є надзвичайно актуальним питанням.

У вітчизняній і зарубіжній адміністративно-правовій літературі ці питання розглядалися фрагментарно. Визначенням природи адміністративно-правових режимів займалися такі вчені, як В. Б. Авер'янов, С. С. Алексєєв, Д. Н. Бахрах, С. В. Ківалов, О. О. Крестьянінов, Н. І. Матузов, А. В. Малько, Т. П. Мінка, І. В. Чеховська. Інститут ліцензування досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, а саме: А. П. Альохін, А. Б. Багандов, В. Геллхорн (W. Gellhorn), А. В. Гуцин, А. А. Кармолицький, Т. Каплоу (T. Caplow), І. В. Ковбас, Ю. М. Козлов, В. Д. Сорокін, І. Д. Пастух, П. М. Пальчук,

О. П. Рябченко, П. М. Чистяков, Л. Фрідман (L. Friedman), А. О. Шеваріхін, Л. В. Шестак, А. І. Шпомер. Проблему правових санкцій в негативному аспекті та адміністративний примус розглядали: В. Т. Білоус, С. Н. Братусь, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпаков, В. В. Лазарєв, Д. М. Лук'янець, О. Е. Лейст, Є. В. Устименко, Т. О. Мацелик, Р. С. Мельник, В. А. Тархов та інші. В контексті заохочувальних норм та правових стимулів санкцію розглядали В. М. Баранов, В. М. Ведяхін, В. Ю. Орехов, М. Г. Проніна. Адміністративні процедури досліджували такі вчені-адміністративісти України та зарубіжжя, як О. М. Бандурка, Ю. П. Битяк, А. І. Берлач, Н. В. Галіцина, В. М. Горшеньов, Е. Ф. Демський, О. В. Кузьменко, О. І. Миколенко, Ю. А. Тихомиров та інші.

Разом з тим, не зважаючи на існуючі наукові розробки, комплексне наукове дослідження застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування, за нормами чинного законодавства, що прийняте задля реформування сфери ліцензування не здійснювалося, що і зумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана в рамках планових досліджень відповідно до Пріоритетних напрямів розвитку правової науки в Україні на 2011–2015 рр., затверджених постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 24 вересня 2010 року; Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, що ратифікована Законом № 1678-VII від 16 вересня 2014 року; Програми діяльності Кабінету Міністрів України, схваленої Постановою Верховної Ради України від 11 грудня 2014 року № 26-VIII; Стратегії сталого розвитку «Україна 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015; Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015.

Робота відповідає напрямам науково-дослідної роботи кафедри управління, адміністративного права і процесу та адміністративної діяльності Національного університету державної податкової служби України на 2012–2015 рр. за темою «Правове регулювання управлінської та правоохоронної діяльності у сфері оподаткування» (державний реєстраційний номер 0112U001826).

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного університету державної податкової служби України від 23 січня 2014 року (протокол № 5), розглянута та схвалена координаційним бюро відповідного відділення Національної академії правових наук України.

Мета та завдання дослідження. Основна мета дослідження – на основі аналізу адміністративно-правової доктрини, національного та зарубіжного законодавства, узагальнень юридичної практики застосування санкцій, на всіх етапах ліцензійного провадження, здійснити визначення сутності і змісту санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування, особливостей їх застосування, сформулювати наукові рекомендації та

пропозиції щодо законодавства у зазначеній сфері.

Для досягнення поставленої мети в дисертаційному дослідженні були визначені такі основні завдання:

- визначити генезис, поняття, ознаки та види адміністративно-правового режиму ліцензування;
- з'ясувати правову природу адміністративно-правової санкції та здійснити диференціацію санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування;
- здійснити характеристику адміністративно-правового статусу суб'єктів ліцензування;
- сформулювати принципи та підстави застосування адміністративно-правових санкцій у сфері ліцензування;
- виявити особливості процедур застосування заохочувальних, попереджувальних, правовідновлювальних, припинювальних санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування;
- охарактеризувати адміністративно-правовий аспект застосування санкцій відповідальності у сфері ліцензування;
- узагальнити закордонний досвід адміністративно-правового регулювання сфери ліцензування, визначити шляхи його імплементації в законодавство України;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення нормативно-правового регулювання санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які формуються у сфері дозвільно-ліцензійної діяльності органів публічної адміністрації.

Предметом дослідження є санкції у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування.

Методи дослідження. В основу методології дослідження покладені сукупність філософських, загальнонаукових, приватно-наукових та спеціальних методів і прийомів наукового пізнання. Діалектичний метод пізнання реальної дійсності та метод абстрагування застосовані у процесі пізнання сутності та змісту санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування (підрозділ 1.2, 2.1). Системно-структурний метод дозволив визначити горизонтальну та вертикальну структуру адміністративно-правового режиму ліцензування, організаційно-функціональну структуру системи органів ліцензування (підрозділ 1.1, 1.3). Застосування філософського, логіко-семантичного та формально-логічного методів сприяло поглибленню понятійного апарату, визначенню окремих ключових категорій, при побудові класифікацій (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 2.1). Використання історико-правового методу сприяло дослідженню генезису законодавства, що є правовою основою адміністративно-правового режиму ліцензування в Україні та світі (підрозділи 1.1, 3.1); статистичного – узагальненню даних щодо діяльності органів ліцензування (підрозділи 1.3, 3.2). За допомогою синергетичного методу було оцінено сучасні правові процеси, виявлено закономірності та особливості їх перебігу в сфері ліцензування (підрозділи

2.1, 3.1, 3.2), виявлено особливості спеціальних адміністративно-правових режимів (підрозділ 1.1). Використання порівняльно-правового, методів аналізу і синтезу дало змогу розмежувати різноманітні поняття та явища, виявити їхні особливі риси (підрозділи 2.2, 2.3, 2.4), а також здійснити порівняльний аналіз національного та зарубіжного законодавства у сфері ліцензування та оцінити можливості застосування такого досвіду в реаліях системних перетворень українського суспільства (підрозділи 2.1, 3.1, 3.2).

Нормативною основою дослідження є норми Конституції України, законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів України та зарубіжних країн, які постають правовим підґрунтям регулювання ліцензійних правовідносин.

Інформаційну й емпіричну базу дослідження становлять узагальнення практичної діяльності органів ліцензування в Україні та зарубіжних країнах, судова практика, довідкові видання, статистичні матеріали, інформація щодо результатів діяльності органів публічної адміністрації, політико-правова публіцистика.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є одним із перших у вітчизняній науці адміністративного права комплексним теоретико-правовим науковим дослідженням санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування.

На підставі проведеного дослідження сформульовано нові концептуальні положення й висновки, які виносяться на захист:

вперше:

- у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування виділено загальний та спеціальний адміністративно-правовий режим ліцензування. В свою чергу, у складі спеціального адміністративно-правового режиму ліцензування, виявлено спеціальний профільний та спеціальний індивідуальний адміністративно-правовий режим ліцензування;

- визначено особливості спеціальних адміністративно-правових режимів ліцензування, такі як: 1) фрактальність; 2) поліморфний характер індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності, який можна пояснити розглядаючи його, по-перше, як спеціальну адміністративно-правову санкцію, що застосовується до порушників законодавства у сфері зовнішньоекономічної діяльності; по-друге, як підвид адміністративно-правового режиму ліцензування – особливий, спеціальний, іменний, короткотерміновий адміністративно-правовий режим ліцензування;

- з метою уніфікації та універсалізації адміністративних процедур з застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування, визначено їх ознаки, шляхом екстраполяції ознак алгоритмів та їх інтегративних якостей, до яких віднесено: а) детермінованість; б) дискретність; в) кінечність; г) масовість; г) результативність;

- надано обґрунтування необхідності застосування прогресивної шкали адміністративно-правових штрафів на основі теорії «оптимальних санкцій»,

для визначення розмірів штрафів за порушення законодавства у сфері ліцензування, на підставі чого запропоновано внести зміни до чинного законодавства;

удосконалено:

– поняття «адміністративно-правовий режим ліцензування», під яким варто розуміти нормативно регламентовану, цілісну, когерентну систему адміністративно-правових засобів, що забезпечують процес публічно-приватної взаємодії між суб'єктами ліцензійних правовідносин з приводу набуття, використання та припинення права зайняття видами господарської діяльності, що обмежується державою з метою захисту законних прав та інтересів людини;

– класифікацію санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування: за функціональним призначенням; за ступенем складності; за методами діяльності публічної адміністрації; в залежності від забезпечення певної групи правовідносин та суб'єкта, якому адресуються; в залежності від порядку застосування; за дією в часі; за способом викладення змісту норми; за ступенем їх визначеності;

– стадії процедури застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування з наступним їх поділом на: стадію ініціювання; доказувально-проміжну; формально-процесуальну; стадію оскарження; виконання рішення;

– класифікацію адміністративних проваджень з застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування, а саме їх групування у:
а) провадження з застосування заохочувальних санкцій ліцензування;
б) провадження з застосування дисциплінарних стягнень; в) адміністративно-примусові ліцензійні провадження;

– поняття заохочувальної санкції адміністративно-правового режиму ліцензування, як наслідку правомірної поведінки суб'єктів ліцензування в адміністративно-правовому режимі ліцензування, яка може проявлятися через: по-перше, звільнення від відповідальності за діяння, що не має ознак проступку; по-друге, пом'якшення обтяження; по-третє, застосування спрощених процедур; по-четверте, застосування пільг і привілеїв;

– перелік санкцій адміністративного припинення у сфері ліцензування, до яких віднесено: зупинення ліцензії, анулювання ліцензії, визнання ліцензії недійсною, припинення діяльності суб'єкта господарювання;

набули подальшого розвитку:

– систематизація принципів ліцензування з виділенням принципів застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування;

– визначення підстав анулювання ліцензії, які розподілено на три групи: по-перше, порушення вимог законодавства щодо діяльності, що ліцензується; по-друге, добровільне волевиявлення ліцензіата; по-третє, автоматична втрата чинності ліцензії;

– віднесення фінансових санкцій до різновидів заходів адміністративного примусу у сфері ліцензування та їх подальший розподіл на

а) штрафні санкції; б) вилучення незаконно отриманого доходу;

– встановлення адміністративно-правового статусу Громадської ради та Громадської комісії з питань ліцензування, як консультативно-дорадчих органів при Державній регуляторній службі України;

– визначення конкретних напрямків удосконалення нормативно-правового регулювання застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування на основі системного аналізу, з врахуванням досвіду зарубіжних країн (країн-членів ЄС (Австрії, Великобританії, Франції, Німеччини, Італії, Іспанії), СНД (Білорусії, Російської Федерації), Азії (Китаю, Малайзії, Сінгапуру, Японії), США, Грузії, Туреччини, Швейцарії), міждержавних об'єднань (Європейського союзу), рекомендацій міжнародних організацій (Організації економічного співробітництва та розвитку);

– формулювання пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення функціонування відносин у сфері ліцензування, оптимізації взаємовідносин між публічною адміністрацією та суб'єктами господарювання.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – можуть бути основою для подальшого наукового дослідження адміністративно-правового режиму ліцензування;

– у правотворчій діяльності – для підготовки та доповнення законодавчих актів, зокрема при підготовці проектів: Адміністративно-процедурного кодексу, Кодексу України про адміністративні проступки, законів України, ліцензійних правил та умов, тощо (довідка Верховної Ради України про впровадження у правотворчу діяльність результатів дисертаційного дослідження від 05.03.2014 р. №4-25/13-157);

– у правозастосовній та практичній діяльності використання одержаних результатів дозволить підвищити ефективність функціонування суб'єктів ліцензування (довідка про впровадження результатів дисертаційного дослідження Асоціацією легальних виробників алкоголю від 14.06.2016 р. №291-2/16, акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження міжнародним холдингом «Global Spirits» від 07.09.2016 р. №3-1295, акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження в діяльність ПрАТ «Одеський коньячний завод» від 11.01.2017 р. 39/17);

– у навчальному процесі – при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративний процес» та при підготовці підручників і навчальних посібників (акт про впровадження наукових розробок дисертаційного дослідження у навчальний процес Запорізького національного університету від 21.10.2016 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати роботи оприлюднені у формі доповідей на п'яти міжнародних науково-практичних конференціях: «Административное право и процесс: история, современность, перспективы развития» (г. Москва-Запорожье, 21–22 мая 2014 г.); «Адміністративне право і процес в Україні: пріоритетні напрямки розвитку в умовах демократизації», пам'яті доктора юридичних наук, професора,

Заслуженого діяча науки і техніки України Леоніда Васильовича Ковалю (м. Запоріжжя, 27–28 лютого 2014 р.); «Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу» (м. Херсон, 3–4 червня 2016 р.); «Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи» (м. Львів, 16–17 вересня 2016 р.); «Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрями його вдосконалення» (м. Одеса, 14–15 жовтня 2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дослідження виконане дисертантом самостійно, з використанням новітніх здобутків науки адміністративного права. Сформульовані положення і висновки, обґрунтовано на підставі власних досліджень автора. Наукові ідеї та розробки, які належать співавторам опублікованих праць, у дисертаційному дослідженні не використовувались.

Публікації. Положення, проміжні та основні висновки дисертаційного дослідження знайшли своє відображення в 11 наукових працях, серед яких 5 статей у вітчизняних фахових наукових виданнях, одна стаття опублікована у зарубіжному науковому періодичному виданні, п'яти тезах доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура дисертації обумовлена метою та предметом дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг дисертації – 217 сторінок, з них основного тексту – 183 сторінки, списку використаних джерел (281 найменування) – 27 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовується актуальність теми дисертації, визначається її зв'язок з науковими планами та програмами, вказується мета, завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, наукова новизна та практичне значення одержаних результатів, особистий внесок здобувача в їх одержанні, наведено відомості щодо апробації та опублікування результатів дисертаційного дослідження, також визначається структура роботи та її обсяг.

Розділ 1 «Епістемологічно-правова характеристика санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування» містить три підрозділи.

У підрозділі 1.1 «Гене́за, поняття, ознаки та види адміністративно-правового режиму ліцензування» досліджено правовий режим ліцензування через категорію «правова характеристика», пов'язану з визначенням істотних властивостей явища, а отже, з розумінням одного з рівнів його правової природи. Виявлено, що на октогенез адміністративно-правового режиму ліцензування історично вплинули: по-перше, формування принципу гірничої регалії (IX ст.), по-друге, розвиток підприємництва, виникнення мануфактур і спроба врегулювання відносин, що поєднані з безпекою людей (в XIX ст. у багатьох країнах світу).

Сформульовано авторське визначення адміністративно-правового режиму ліцензування та встановлено, що йому притаманні всі ознаки адміністративно-правових режимів у загальному вигляді, з урахуванням певних особливостей суспільних правовідносин, у яких він функціонує.

Запропоновано класифікацію адміністративно-правових режимів ліцензування: а) в залежності від законодавчого врегулювання групи суспільних відносин – загальний та спеціальний; б) як підвиди спеціального адміністративно-правового режиму ліцензування – спеціальний профільний та спеціальний індивідуальний; в) як різновиди спеціального індивідуального адміністративно-правового режиму ліцензування – індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності та індивідуальний режим професійного ліцензування; г) відповідно до терміну дії: постійно діючий та тимчасовий; ґ) відповідно до переліку ліцензіатів: адміністративно-правовий режим ліцензування у сфері медицини, фінансової діяльності, освіти, перевезення тощо.

У підрозділі 1.2 *«Правова природа адміністративно-правових санкцій режиму ліцензування та їх диференціація»* визначено, що санкція як обов'язковий елемент норми права виконує функцію забезпечення її дії. Здійснено функціональний аналіз та класифікацію санкцій. Встановлено, що покарання і заохочення у сфері ліцензування є парними правовими категоріями у реалізації негативного та позитивного аспектів відповідальності.

На підставі аналізу чинного законодавства та міжнародних актів, які ратифіковані в Україні, виокремлено види санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування такі як: штраф; зупинення дії ліцензії; анулювання ліцензії; обмеження або зупинення діяльності суб'єкта господарювання; визнання ліцензії недійсною; припинення діяльності суб'єкта господарювання; індивідуальний режим ліцензування; видача одноразових ліцензій; попередження про можливість автоматичного застосування режиму індивідуального ліцензування у майбутньому; тимчасове зупинення зовнішньоекономічної діяльності; вилучення незаконно отриманого доходу; відмова у видачі ліцензії; організація та проведення перевірок суб'єктів господарювання; організація та проведення наглядових перевірок органів ліцензування; попередження про усунення порушення ліцензійних правил та умов; зупинення дії рішення органу ліцензування; скасування рішення органу ліцензування; застосування пільг щодо плати за ліцензію; спрощена процедура отримання ліцензії.

У підрозділі 1.3 *«Адміністративно-правовий статус суб'єктів ліцензування»* визначено структуру системи суб'єктів ліцензування. Визначено, що до суб'єктів наділених владними повноваженнями в Україні, на даний час, належать такі органи публічної адміністрації як: Кабінет Міністрів України, Державна регуляторна служба України, органи виконавчої влади, визначені Кабінетом Міністрів України (міністерства, служби, комісії, агентства, інспекції), спеціально створені органи для реалізації окремих функцій органів виконавчої влади, уповноважені законом державні колегіальні органи,

спеціально уповноважені місцеві органи виконавчої влади, постійно діючі та тимчасові консультативно-дорадчі органи.

Встановлено, що Громадська рада та Громадська комісія при Державній регуляторній службі є законодавчо визначеними формами участі громадянського суспільства в управлінні сферою ліцензування. Їх адміністративно-правовий статус зумовлений організаційно-правовою формою їх діяльності та включає: а) формування за колегіальним принципом та діяльність на громадських засадах; б) утворення на постійній (Громадська комісія) чи тимчасовій (Громадська рада) основі; в) можливість дострокового припинення діяльності; г) рекомендаційний характер прийнятих рішень; г) обмежений обсяг адміністративної правосуб'єктності.

Досліджено адміністративно-правовий статус суб'єктів ліцензування та встановлено, що специфіка самого об'єкту адміністративно-правового регулювання зумовлює особливості статусу суб'єктів ліцензійних правовідносин: 1) ліцензування господарської діяльності здійснюється за принципом виключної компетенції органу ліцензування; 2) обсяг обов'язків та відповідальності суб'єктів господарювання значно більший ніж у органу ліцензування, а права органів ліцензування превалюють над їх обов'язками; 3) набуття суб'єктом господарювання спеціального статусу – ліцензіата, спричиняє наповнення правового статусу органу ліцензування певними елементами. Виявлено наявність спеціальних статусів: здобувача ліцензії, ліцензіата.

Розділ 2 «Організаційно-правові засади застосування санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування» складається з чотирьох підрозділів.

Підрозділ 2.1 «Принципи, підстави та особливості процедур застосування санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування» присвячено визначенню процесуальних принципів застосування санкцій у сфері ліцензування, здійснено спробу уніфікації та універсалізації процедури застосування санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування, визначено її стадії.

Встановлено, що в залежності від функцій органів публічної адміністрації, принципи ліцензування можна поділити на: а) принципи формування державної регуляторної політики в сфері ліцензування; б) процедурні принципи діяльності органів ліцензування; в) принципи застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування.

Визначено підстави застосування санкцій у адміністративно-правовому режимі ліцензування. Встановлено, що якщо підставою для застосування санкцій адміністративного примусу є склад адміністративного правопорушення, то підставою для застосування санкцій адміністративного заохочення буде склад правомірної поведінки (об'єкт і об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивний контроль суспільно-корисного діяння).

У підрозділі 2.2 «Заохочувальні, попереджувальні, правовідновлювальні санкції та особливості їх застосування у сфері ліцензування» обґрунтовано

необхідність закріплення в законодавстві правових стимулів, шляхом розширення сфери застосування заходів заохочення, попередження та правовідновлення в короткотерміновій перспективі.

Аналіз чинного законодавства дозволив виявити особливості та ознаки санкцій заохочення в адміністративно-правовому режимі ліцензування, що проявляються через: а) виникнення позитивних правових наслідків у випадку виконання вимог, що містяться в гіпотезі чи диспозиції правової норми заохочення через виявлення юридичних фактів; б) спільну мету для всіх заохочувальних санкцій – загальну превенцію; в) тимчасовий характер деяких заохочувальних санкцій у зв'язку з труднощами в реалізації новоприйнятих нормативно-правових актів.

Визначено перелік заходів адміністративного попередження у сфері ліцензування та їх ознаки.

Зроблено висновок про те, що саме по собі винесення постанови про усунення порушення ліцензійних правил та умов уже діє як правовідновлювальна санкція. Обґрунтовано віднесення пені у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування до правовідновлювальних санкцій у складі заходів адміністративного примусу.

У підрозділі 2.3 «Особливості застосування адміністративно-припинювальних санкцій в режимі ліцензування» визначено перелік санкцій адміністративного припинення.

Аргументовано необхідність чіткого визначення в нормативно-правових актах поняття, процедури та підстав зупинення ліцензії. Факт зупинення ліцензії має «забороняти» здійснювати будь-яку діяльність, що ліцензується до усунення порушення, що викликало таке «зупинення». Разом з тим необхідно розмежувати примусове позбавлення ліцензії та скасування дії ліцензії не пов'язане з протиправною поведінкою ліцензіата.

З'ясовано, що припинення діяльності суб'єкта господарювання, як санкція за порушення законодавства про ліцензування, має застосовуватися як виключний захід та за наявності таких підстав як заподіяння шкоди публічним інтересам держави, нанесення шкоди правам і охоронюваним інтересам громадян.

З метою реалізації інформаційної та запобіжної функцій санкцій, вноситься пропозиція щодо обов'язкового включення інформації про застосовану санкцію та причину її застосування до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. Ця інформація може слугувати підставою для прийняття рішення про збільшення чи зменшення розміру штрафної санкції чи надання ліцензії здобувачам в майбутньому.

У підрозділі 2.4 «Адміністративно-правовий аспект застосування санкцій відповідальності у сфері ліцензування» проаналізовано санкції відповідальності у сфері ліцензування через призму співвідношення адміністративної відповідальності з іншими видами юридичної відповідальності у сфері ліцензування. Розглянуто фінансові санкції правового

режиму ліцензування з огляду на їх адміністративно-правову природу. Сформульовано умовний перелік санкцій, як заходів юридичної відповідальності у сфері ліцензування до якого віднесено: а) адміністративні стягнення; б) дисциплінарні стягнення; в) санкції, що передбачені профільним (спеціальним) законодавством у сфері ліцензування.

Ставиться під сумнів актуальність застосування таких базових розрахункових одиниць штрафних санкцій як «неоподаткований мінімум доходів громадян», «мінімальна заробітна плата», адже їх використання не відповідає принципу адекватності застосування санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування. Робиться висновок про необхідність застосування уніфікованої одиниці для розрахунку всіх штрафних санкцій.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення законодавства щодо санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування з урахуванням досвіду зарубіжних країн» містить два підрозділи.

У підрозділі 3.1 «Закордонний досвід адміністративно-правового регулювання сфери ліцензування та його імплементація в законодавство України» здійснено огляд законодавства країн світу, де активно застосовується метод ліцензування, як ефективний елемент адміністративно-правового регулювання.

На підставі аналізу закордонного досвіду, зроблено висновок про те, що одним із ефективних методів дерегуляції, що застосовується у світовій практиці (США, країни-члени ЄС, Грузія) є саморегулювання, тобто передача частини прав щодо встановлення ліцензійних правил і умов, контролю над суб'єктами ліцензування самим суб'єктам господарювання. Пропонується звернути увагу на те, що професійне індивідуальне ліцензування – видача індивідуальних ліцензій для професій, що потребують додаткової кваліфікації, для надання послуг, пов'язаних з підвищеним ризиком для життя, здоров'я, прав та законних інтересів людей, здатне істотно підвищити рівень професійності, мобільності, особистої відповідальності спеціаліста.

Встановлено, що чіткий і зрозумілий підхід до методики розрахунку штрафів є обов'язком України в рамках імплементації Угоди про асоціацію. Розглянуто ефективну систему розрахунку штрафів в країнах-членах ЄС за правопорушення в підприємницькій сфері, за якої кінцева сума штрафу визначається шляхом множення базової суми штрафу (річний прибуток) на кількість років, протягом яких здійснювалося порушення та додавання 100 % від річного продажу товару, виконання робіт, надання послуг, за кожне попереднє правопорушення у сфері ліцензування або продовження чи повторення правопорушення та/або відмову визнати протиправність діяння.

У підрозділі 3.2 «Напрями вдосконалення правового регулювання застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування в Україні» розглядаються напрями оптимізації публічного адміністрування у сфері ліцензування зокрема, у контексті підписання Угоди про асоціацію із ЄС. Встановлено, що не дивлячись на значене оновлення законодавчого забезпечення, поза увагою залишено багато проблемних питань.

Сформульовано пропозиції щодо удосконалення законодавства у сфері ліцензування за наступними напрямками: по-перше, щодо встановлення розміру штрафних санкцій, виходячи з розміру отриманого доходу, тривалості вчиненого правопорушення, наявності рецидиву порушення норм в сфері ліцензування; по-друге, невиконання вимог щодо сплати штрафних санкцій має забезпечуватися пенею; по-третє, більш жорстка фінансова санкція повинна накладатися за те порушення, ймовірність виявлення якого нижча, в порівнянні з іншими порушеннями законодавства у сфері ліцензування; по-четверте, щодо запровадження таких санкцій заохочення, як встановлення пільгового періоду для сплати штрафних санкцій, пом'якшення обтяження у зв'язку з визнанням вини та відсутністю оскарження рішення органу ліцензування, спрощеної процедури ліцензування для суб'єктів, що отримують ліцензію повторно; по-п'яте, потребує чіткого визначення підстав та законодавчого закріплення для всіх видів господарської діяльності, що ліцензується санкція «зупинення ліцензії»; по-шосте, включення до підстав анулювання ліцензії – наявності рішення суду; по-сьоме, надання можливості територіальним підрозділам органів ліцензування приймати документи на отримання ліцензії від здобувачів ліцензії та передача частини прав щодо встановлення правил і контролю над сферою ліцензування самим суб'єктам господарювання, шляхом саморегулювання; по-восьме, щодо часткового переходу від контролю за ліцензіатами до декларування; по-дев'яте, щодо застосування підвищених строків позовної давності щодо відшкодування шкоди, завданої внаслідок невиконання ліцензійних правил та умов.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано вирішення наукового завдання, що полягає у визначенні сутності та змісту санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування, особливостей процедури їх застосування та формулюванні пропозицій щодо удосконалення відповідного законодавства.

У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд висновків, пропозицій та рекомендацій:

1. Визначено, що адміністративно-правовий режим ліцензування є своєрідним видом адміністративно-правових режимів в Україні. Дозвільний характер ліцензування впливає з імперативного методу адміністративно-правового регулювання господарської діяльності, оскільки відносини у сфері ліцензування виникають у зв'язку зі здійсненням публічного адміністрування.

2. Запропоновано класифікацію санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування здійснити за наступними критеріями: 1) за функціональним призначенням на: а) регулятивні; б) охоронні; в) санкції нікчемності; г) заохочувальні (стимулюючі); 2) за ступенем їх визначеності на: а) абсолютно-визначені; б) відносно-визначені; в) альтернативні; 3) за ступенем складності на: а) прості; б) складні; 5) за методами діяльності

публічної адміністрації на: а) заохочення; б) правовідновлення; в) попередження; г) припинення; д) адміністративної відповідальності; б) в залежності від групи правовідносин, які вони забезпечують на: а) загальні; б) спеціальні; 7) за дією в часі на: а) постійні; б) тимчасові.

3. Визначено систему та здійснено групування суб'єктів ліцензування за наступними критеріями: 1) за принципом дихотомії: а) суб'єкти наділені владними повноваженнями; б) суб'єкти не наділені владними повноваженнями, до яких належать зацікавлені особи та спеціальні суб'єкти ліцензійного провадження; 2) відповідно до виду господарської діяльності який ліцензується: а) виключно юридичні особи; б) фізичні особи та суб'єкти господарювання (фізичні особи-підприємці, юридичні особи); в) суб'єкти господарювання (фізичні особи-підприємці, юридичні особи); 3) відповідно до стадії ліцензійного провадження: а) ліцензіати; б) здобувачі ліцензії; в) особи, що провадять діяльність, що підлягає ліцензуванню, без ліцензії на її здійснення.

4. Систематизовано принципи застосування санкцій адміністративно-правового режиму ліцензування до яких віднесено принципи: а) адекватності; б) обґрунтованості; в) невідворотності; г) своєчасності; г) справедливості; д) оперативності та своєчасності; е) неупередженості; є) принцип участі у прийнятті рішення; ж) прозорості; з) захищеності персональних даних; і) доступності та зручності оскарження рішення для суб'єктів звернення.

5. До особливостей процедур застосування санкцій заохочення адміністративно-правового режиму ліцензування віднесено: по-перше спрощену форму, в порівнянні з адміністративно-деліктними провадженнями, що проявляється в наявності лише декількох стадій; по-друге, відсутність необхідності в безпосередньому організаційному підпорядкуванні між суб'єктами що застосовують дані санкції та суб'єктами до яких вони застосовуються; по-третє, в результаті застосування санкцій заохочення у сфері ліцензування не завжди виникають правовідносини, адже деякі заохочувальні санкції застосовуються в автоматичному порядку; по-четверте, підставою для застосування санкцій заохочення є склад правомірної поведінки.

6. Узагальнено перелік санкцій адміністративного попередження у сфері ліцензування: вимога припинення окремих дій; перевірка документів; контроль та наглядові перевірки; видача розпорядження про усунення органом ліцензування відповідних порушень; видача розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов; ведення обліку та офіційне попередження осіб; огляд об'єктів; виявлення інформації, що вказує на порушення у сфері ліцензування; акредитація; узгодження програм заходів щодо усунення невідповідностей.

7. З'ясовано, що санкції адміністративної відповідальності у сфері ліцензування не можуть існувати тільки в межах Кодексу України про адміністративні правопорушення через те що: 1) ним врегульовані питання адміністративної відповідальності тільки фізичних осіб; 2) даний Кодекс не

встановлює вичерпний перелік адміністративних стягнень в силу того, що законами України визначено безліч інших санкцій, як заходів адміністративної відповідальності у сфері ліцензування, що тотожні з адміністративними стягненнями.

8. Обґрунтовано необхідність застосування прогресивної шкали адміністративно-правових штрафів на основі теорії «оптимальних санкцій», для визначення розмірів штрафів за порушення законодавства у сфері ліцензування, яка полягає у тому, що: по-перше, з двох можливих порушень, що приносить порушнику однакову економічну вигоду, більш жорстка адміністративно-правова санкція повинна застосовуватися за те порушення, ймовірність виявлення якого нижча, ніж іншого, для забезпечення однакового рівня превенції; по-друге, санкції за порушення норм права у сфері ліцензування повинні перевищувати вигоду від такого порушення, тобто формуватися таким чином, щоб витрати на невиконання вимог адміністративно-правових норм (у вигляді штрафів, пов'язані з необхідністю повторного оформлення ліцензії у випадку анулювання тощо) у суб'єкта господарювання перевищували очікувані витрати на дотримання таких вимог (управлінські витрати, пов'язані з відповідністю ліцензійним вимогам тощо).

9. Визначено особливості публічного адміністрування сфери ліцензування за кордоном (у країнах-членах ЄС (Австрії, Великобританії, Франції, ФРН, Італії, Іспанії), СНД (Білорусії, Російській Федерації), Азії (Китаю, Малайзії, Сінгапуру, Японії), США, Грузії, Туреччині, Швейцарії) та встановлено, що ліцензування виду господарської діяльності запроваджується у тому випадку, коли інші методи адміністративно-правового регулювання практично довели свою неефективність. Серед особливостей ліцензування в зарубіжних країнах варто виділити наступні: а) видача пробних ліцензій; б) анулювання ліцензії у випадку розголошення банківської таємниці; в) в залежності від ступеня суспільної небезпеки – одні види господарської діяльності ліцензуються органами публічної адміністрації, інші – самоврядними недержавними організаціями; г) використання «ліцензійної історії» при видачі ліцензії; г) посилення відповідальності, якщо правопорушення виходить за межі адміністративного проступку; д) застосування санкції зупинення ліцензії на основі припущення про можливість настання несприятливих наслідків в майбутньому; е) використання розміру доходу суб'єкту господарювання як базової одиниці для розрахунку штрафних санкцій; є) індивідуальне професійне ліцензування для професій, що потребують додаткової кваліфікації; ж) зменшення кількості контрольних перевірок за рахунок збільшення вимог щодо періодичного звітування та пропорційне збільшення відповідальності за подачу неправдивих відомостей щодо стану виконання ліцензійних правил та умов; з) зменшення розміру штрафу, якщо правопорушення вчинене вперше, а суб'єкт господарювання повністю усунув наслідки протиправного діяння та визнає його протиправність (не оскаржує).

10. Запропоновано зміни до наступних нормативно-правових актів:

- а) до Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності»:
- доповнити абзац 4, ст. 1 та абз. 1, ст. 10 словами: «... та фізична особа»;
 - доповнити п. 2, ст. 16 «Анулювання ліцензії» підпунктом 11) «рішення суду» та підпунктом 12) «несплата штрафу протягом 30 календарних днів»;
 - п. 1, ст. 20 «Відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування під час провадження господарської діяльності», доповнити словами «..., а до суб'єктів господарювання за порушення ними правил здійснення господарської діяльності застосовуються адміністративно-господарські санкції, передбачені Господарським кодексом України»;
- б) ст. 9 «Відомості Єдиного державного реєстру», Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» доповнити:
- п. 3 : «б) види господарської діяльності, що ними ліцензуються»;
 - п. 45, «підстави, дата і номер рішення про застосування санкції до суб'єкту господарювання».
- в) ст. 164 КУпАП доповнити пунктом наступного змісту: «для суб'єктів ліцензування, що вчиняють правопорушення вперше, встановлюється пільговий період для сплати штрафу – 3 дні, протягом яких внесеною у повному розмірі вважається сума штрафу, що еквівалентна 70 % штрафу, що передбачається за порушення ліцензійних правил та умов чи діяльність без ліцензії, та 80 % для суб'єктів ліцензування, що вчиняють правопорушення повторно протягом року».

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Шапочкіна М. В. Адміністративно-правовий режим ліцензування в Україні та його види / М. В. Шапочкіна // Вісник Запорізького національного університету. – 2014 – № 3. – С. 235–242.
2. Шапочкіна М. В. Види санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування й їх класифікація / М.В. Шапочкіна // Підприємництво, господарство і право. – 2015. – № 3 (231). – С. 38–41.
3. Shapochkina M. V. Dichotomic approach to systematism of licensed proceedings entities / Т. О. Matselyk, М. V. Shapochkina // Адміністративне право і процес. – 2015 – 2 (12). – С. 46–54.
4. Шапочкіна М. В. Адміністративно-припинювальні санкції у сфері ліцензування : теорія та практика / М.В. Шапочкіна // Часопис Київського університету права. – 2015. – № 3. – С. 164–167.
5. Шапочкіна М. Алгоритм применения санкций административно-правового режима лицензирования в Украине / М. Шапочкіна // Международный научно-практический правовой журнал «Legea și viața» («Закон и жизнь»). – Молдова. – Кишинев, 2016. – № 11. – С. 146–149.
6. Шапочкіна М. В. Фінансові санкції як основний захід адміністративної відповідальності у сфері ліцензування / М.В. Шапочкіна // Порівняльно-

аналітичне право: Електронне наукове фахове видання. – 2016. – № 5. – С. 248–251 / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.pap.in.ua/5_2016/75.pdf.

7. Шапочкіна М. В. Санкція в понятійном апараті адміністративного права України / М. В. Шапочкіна // Адміністративне право і процес: історія, сучасність, перспективи розвитку: Сборник тезисов докладов международной дистанционной научно-практической конференции, г. Москва – г. Запорожье, 21-22 мая 2014 года : тезисы доклада – Запорожье: ЗНУ, 2014. – С. 272–274.

8. Шапочкіна М. В. Поліморфність індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування / М. В. Шапочкіна // Адміністративне право і процес в Україні : пріоритетні напрямки розвитку в умовах демократизації : Збірник тез міжнародної науково-практичної конференції, пам'яті доктора юридичних наук, професора, Заслуженого діяча науки і техніки України Леоніда Васильовича Ковалю, м. Запоріжжя, 27-28 лютого 2014 р.: тези доповіді – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. – С. 75–78.

9. Шапочкіна М. В. Роль попереджувальних санкцій у сфері ліцензування в умовах системних перетворень в суспільстві / М. В. Шапочкіна // Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції м. Херсон, 3-4 червня 2016 р. : тези доповіді – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2016. – С. 180–184.

10. Шапочкіна М. В. Новий закон про ліцензування: усунення рудиментів чи створення колізій? / М. В. Шапочкіна // Розвиток державності та права в Україні: реалії та перспективи : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 16-17 вересня 2016 р. : тези доповіді – Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2016. – С. 58–63.

11. Шапочкіна М. В. Система принципів ліцензування в Україні / М. В. Шапочкіна // Актуальні проблеми законодавства України: пріоритетні напрями його вдосконалення : Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 14-15 жовтня 2016 р. : тези доповіді – Одеса : Причорноморська фундація права, 2016. – С. 75–79.

АНОТАЦІЯ

Шапочкіна М. В. Санкції у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування. – *На правах рукопису.*

Дисертаційне дослідження на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2017.

Проведене дослідження присвячене здійсненню теоретико-правового аналізу санкцій у структурі адміністративно-правового режиму ліцензування. Сформульовано визначення та запропоновано класифікацію адміністративно-правових режимів. Виявлено особливості спеціальних адміністративно-

правових режимів, такі як: 1) фрактальність; 2) поліморфний характер індивідуального режиму ліцензування зовнішньоекономічної діяльності. Здійснено диференціацію санкцій адміністративно-правової норми режиму ліцензування. Визначено принципи застосування санкцій у сфері ліцензування та здійснено спробу уніфікації процедури застосування санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування, шляхом універсалізації її ознак для будь-якого виду санкцій, що застосовується та з огляду на її стадійних характер.

Виявлено особливості застосування таких санкцій в адміністративно-правовому режимі ліцензування як санкції заохочення, правовідновлення, попередження, припинення, адміністративної відповідальності.

Розроблено пропозиції щодо використання окремих елементів системи адміністративно - правового регулювання ліцензування зарубіжних країн, для вдосконалення адміністративно-правового режиму ліцензування в Україні.

Ключові слова: адміністративно-правовий режим, санкції, адміністративний примус, орган ліцензування, ліцензіат, заохочення, ліцензійне провадження, анулювання ліцензії, штрафні санкції.

АННОТАЦІЯ

Шапочкина М. В. Санкции в структуре административно-правового режима лицензирования. - На правах рукописи.

Диссертационное исследование на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2017.

Проведенное исследование посвящено осуществлению теоретико-правового анализа санкций в структуре административно-правового режима лицензирования. Сформулировано определение административно-правового режима лицензирования и установлено, что ему присущи все признаки административно-правовых режимов в общем виде, с учетом определенных особенностей общественных правоотношений, в которых он функционирует. Установлено, что административно-правовой режим лицензирования является своеобразным видом административно-правовых режимов в Украине. Предложена классификация административно-правовых режимов, в частности их разделение на общий и специальный режим. Выявлены особенности специальных административно-правовых режимов, такие как: 1) фрактальность; 2) полиморфный характер индивидуального режима лицензирования внешнеэкономической деятельности.

Определены административно-правовой статус Общественного совета и Общественной комиссии по вопросам лицензирования, а также других субъектов лицензирования. Осуществлено распределение субъектов лицензирования на группы по принципу дихотомии: а) субъекты наделены

властными полномочиями; б) субъекты не наделены властными полномочиями.

Установлены виды, принципы, основания применения санкций в сфере лицензирования. Предпринята попытка унификации процедуры применения санкций в административно-правовом режиме лицензирования, путем универсализации ее признаков для любого вида санкций и учитывая их стадийных характер. Систематизированы принципы применения санкций в административно-правовом режиме лицензирования. Выявлены особенности применения санкций в административно-правовом режиме лицензирования.

Охарактеризованы санкции поощрения, предупреждения, пресечения правосстановительные, административной ответственности. Предложено ввести в научный оборот понятие поощрительной санкции административно - правового режима лицензирования, которая может проявляться через: во-первых, освобождение от ответственности за деяния, не имеющего признаки проступка; во-вторых, смягчение обременения; в-третьих, применение упрощенных процедур; в-четвертых, применение привилегий и льгот. Установлено, что в административно-правовом режиме лицензирования существуют такие санкции административного пресечения как остановка, аннулирование лицензии, признание лицензии недействительной и прекращения деятельности предприятия. Выяснено, что санкции административной ответственности в сфере лицензирования не могут существовать только в пределах Кодекса Украины об административных правонарушениях.

Подвергнуто критике применение таких расчетных единиц административно-правовых штрафных санкций как «необлагаемый минимум доходов граждан» и «минимальная заработная плата». Предоставлено обоснование необходимости применения прогрессивной шкалы административно-правовых штрафов на основе теории «оптимальных санкций» для определения размеров штрафов за нарушение законодательства в сфере лицензирования. Обосновано необходимость применения прогрессивной шкалы административно-правовых штрафов на основе теории «оптимальных санкций», для определения размеров штрафов за нарушение законодательства в сфере лицензирования.

Разработаны предложения по использованию отдельных элементов системы административно-правового регулирования лицензирования зарубежных стран, которые могут быть заимствованы для совершенствования административно-правового режима лицензирования в Украине. Предложены конкретные изменения в нормативно-правовые акты в сфере лицензирования.

Ключевые слова: административно-правовой режим, санкции, административное принуждение, орган лицензирования, лицензиат, поощрение, лицензионное производство, аннулирование лицензии, штрафные санкции.

ABSTRACT

Shapochkina M. V. Sanctions in the structure of administrative and legal licensing regime. – As a manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 - administrative law and process; finance law; information law. - University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, 2017.

The study is devoted to the theoretical and legal analysis of sanctions into the structure of administrative and legal licensing regime. The definition of administrative and legal licensing regimes and their classification have been formulated. The features of the special administrative-legal regimes, such as: 1) fractal; 2) polymorphic nature of individual licensing regime of foreign trade were discovered. On the basis of current legislation and international instruments the differentiation of sanctions in administrative and legal licensing regime is done.

The principles of sanctions application in the area of licensing are defined and the researcher attempted to unify the procedure of sanctions use in administrative and legal regime of licensing, through its features unification for any kind of penalties in regard to its staged nature.

Also the researcher has defined the features of sanctions application in administrative and legal regime of licensing as incentives, compensatory, warning, suspension, administrative responsibility.

The proposals to use certain elements from the systems of administrative and legal licensing regulations which are actual abroad, aiming to improve the administrative and legal licensing regime in Ukraine, are developed.

Keywords: *administrative and legal regime, sanctions, administrative enforcement, licensing authority, the licensee, promote, license proceedings, revocation of licenses, penalties.*

Підписано до друку 21.03.2017 року. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Друк офсетний.
Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.
Зам. №_____
Видруковано в Університеті
державної фіскальної служби України.
08201, Київська область, м. Ірпінь, вул. Університетська, 31